

Verslag van de vergadering van werkgroep etikettering

Datum 8 oktober 2018
Voorzitter Cie Sabine Pelsscher
Ned.Delegatie Madeleine Schilder

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Regulier Overleg Warenwet

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

T 070 340 79 11
F 070 340 55 54
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij
Madeleine Schilder
ml.schilder@minvws.nl
T 070 340 5668

Ons kenmerk
Verslag CWG
Voedselinformatie voor
consumenten d.d. 8 oktober
2018.

Secretariaat ROW
[dienstpostbusROW-
EU@minvws.nl](mailto:dienstpostbusROW-EU@minvws.nl)

www.row-minvws.nl

Samenvatting

- Eind 2018 wil de Europese Commissie het verslag over 'Front-of-Pack'-etikettering (FOP) aangenomen hebben. De vergadering van de etiketteringswerkgroep betrof het uitwisselen van ideeën over potentiële criteria. Tijdens het Standing Committee op 22 oktober zal de discussie worden voortgezet.
- De Commissie heeft de werkgroep geïnformeerd over de stand van zaken van de Europese database voor etiketteringsregelgeving: FLIS. Een tweede correctie door lidstaten wordt gevraagd; er zal ook een pilot met vier nog nader te bepalen landen worden gestart.
- De Q&A's van de verordening (EU) No 1169/2011 zijn bijgesteld na een check door de juridische afdeling binnen de Commissie. De wijzigingen zijn in de werkgroep besproken. Met de nieuwe Q&A ('notice 2018/C 196/01'), die door de Commissie is gepubliceerd, vervallen de oude Q&A's.
- Voor de uitvoeringshandelingen voor de vrijwillige vermelding van herkomst (artikel 26(3) van de verordening (EU) No 1169/2011), gaat de Commissie een Q&A opstellen. In de werkgroep is een start gemaakt met de discussie over de inhoud van deze Q&A. Die discussie wordt voortgezet in de eerstvolgende werkgroep die waarschijnlijk in november plaatsvindt. Afronding van de Q&A staat gepland voor november 2019.
- De Commissie heeft de lidstaten gevraagd om schriftelijke input met betrekking tot allergenen: over welke levensmiddelen die nu niet in annex II zijn opgenomen, ontvangen lidstaten signalen dat allergische consumenten er problemen door ondervinden? Is er nieuw onderzoek mbt allergenen dat gedeeld kan worden met de Commissie en lidstaten?
- Diverse vragen vanuit lidstaten over: high pressure processing; het gebruik van kleurende levensmiddelen; allergenen die van nature in producten aanwezig zijn.

1. Discussion on criteria of Article 35 of the FIC Regulation for the development of front-of-pack schemes

Eind 2018 wil de Europese Commissie het verslag over 'Front-of-Pack'-etikettering (FOP) aangenomen hebben. Eerder is in de vergaderingen van de etiketteringswerkgroep en stakeholders twee maal over FOP gesproken. Ook in Codex verband staat het onderwerp op de agenda. De vergadering van de etiketteringswerkgroep betrof het uitwisselen van ideeën over potentiële criteria:

- a) **Not misleading consumers** (*accurate, clear and easy to understand; coherence with conditions of use of corresponding nutrient claim*) and **based on valid consumer research** (*with scientific methodology, consumer research included,...*)

Discussie ontstaat over: FIC versus Claimsverordening; het bepalen van de scheidslijn tussen groen en geel; het feit dat criteria strikt moeten zijn als ze de basis vormen onder kleurgebruik; gaan we uit van porties 100g of 100ml?; het feit dat consumentenonderzoek een valide basis moet hebben. De Cie reageert hierop dat het nodig is om wetenschappelijke systemen te bedenken en dat er niet zomaar consumenten-enquêtes worden gehouden, maar dat er sprake moet zijn van een gedegen methodologie. Ook geeft de Cie aan dat coherentie mbt beweringen achter kleurgebruik belangrijk is. De Cie wil ook dat er consequent wordt omgegaan met FOP artikel 35 criteria en de claimsverordening.

Een lidstaat geeft aan al een front-of-pack logo te hebben en wil ervaringen daarmee graag delen.

Namens Nederland is ingebracht dat we voornemens zijn een nieuw voedselkeuzelogo in te stellen en dat we daarvoor ook criteria willen vaststellen. Het belang van vastgestelde criteria voor FOP op EU-niveau is van belang.

Ook zijn vanuit Nederland vragen gesteld:

- a) Moet het bedrijfsleven een logo onder de FIC bij overheden melden, die deze vervolgens toetst aan de criteria?
b) Moet een lidstaat een logo onder de FIC goedkeuren of mag het bedrijfsleven dit zo toepassen?
c) Hoe kijkt de Commissie/men aan tegen de ontwikkeling van meerdere logo's tegelijk?

De Commissie antwoordt dat:

Ad a) het aan lidstaten is om het gebruik van FOP-logo's te monitoren. Lidstaten kunnen bedrijven vragen om aan te geven hoe het schema/logo voldoet aan de criteria. Dit is geen verplichting.

Ad b) als een FOP-logo onder de FIC, artikel 35/36 valt, dit moet voldoen aan de in dat artikel opgestelde criteria. Er is geen kennisgevingsplicht, dus bij een voorstel door een bedrijf, is het aan de lidstaat om te bepalen of dit strookt met de criteria van artikel 35 FIC. Een lidstaat mag ook zelf bepalen of er een systeem van pre-notificatie of notificatie in de betreffende lidstaat komt. Ook kan een lidstaat achteraf, bij inspectie, het logo zien en vragen naar bewijs voor het voldoen aan de criteria. Als het logo onder de claimsverordening valt, dan moet het binnen het territorium van de lidstaat voldoen aan criteria, maar alleen wanneer de lidstaat geautoriseerd heeft. Als het schema/logo een claim is, mag er geen gebruik van worden gemaakt indien het niet is geautoriseerd.

Ad c) er momenteel nog geen besluit is genomen over het harmoniseren van FOP; dit is een politieke beslissing.

De Commissie stelt vervolgens dat zij geen rol speelt in het aanvaarden van systemen van FOP. Wel in het geval een lidstaat een voorstel doet, maar niet in het geval dat een multinational iets voorstelt. De Commissie is niet officieel bevoegd; wel organiseert zij de gezamenlijke bijeenkomsten tussen lidstaten en stakeholders.

- b) *Their development is the result of **consultation with a wide range of stakeholder groups***

De vraag wordt hier gesteld hoe om te gaan met consultatie bij initiatief door bedrijven: wat te verwachten van de bedrijven? De Commissie geeft aan dat consumentenorganisaties in alle lidstaten dienen te worden geconsulteerd.

- c) *They aim to **facilitate consumer understanding** of the contribution or importance of the food to the energy and nutrient content of a diet*

- d) *They are **supported by scientifically valid evidence** of understanding of such forms by the average consumer*

De vraag wordt gesteld hoe om te gaan met producten die in meerdere landen op de markt komen: wat als het logo in het ene land gemeld is, moet het dan ook in het andere land geaccepteerd? De Commissie geeft aan dat een geharmoniseerd logo door

hen wel is voorgesteld aan de Raad en het Parlement, maar dat hier niet mee is ingestemd. De Commissie vraagt lidstaten aan te geven tegen welke problemen zij aanlopen. Een lidstaat vraagt: wat is een 'average consumer'? Die bestaat toch niet? Dual quality komt naar voren. Sommige landen geven al voorlichting.

- e) *Other forms of expression are based on **harmonized Reference Intake** or in their absence on generally accepted scientific advice on intake for energy of nutrients*
- f) *They are **objective and non-discriminatory***
- g) *Their application does **not create obstacles tot the free movement of goods***

Tijdens het Standing Committee op 22 oktober zal de discussie worden voortgezet.

2. Information from the Commission on the development of the Food Labelling Information System (Database) – Presentation of the mock-ups for the public website and next steps

De Commissie heeft de werkgroep geïnformeerd over de stand van zaken van de Europese database voor etiketteringsregelgeving waar zij aan werkt. Die database, FLIS, wordt primair gemaakt voor bedrijven en biedt een overzicht van alle verplichte etiketteringsregels per lidstaat. De planning is gewijzigd: het voornemen is om de online database begin 2019 openbaar te maken. Voor die tijd komt er nog de vraag aan lidstaten om een update/correctie te doen. En er komt een pilot met vier nog nader te bepalen lidstaten. In de volgende werkgroep wordt een preview gegeven van de database. De Cie verwacht dat er binnen elke lidstaat iemand verantwoordelijk is voor het bijhouden van de database voor zijn/haar lidstaat.

3. Commission notice 2018/C 196/01 on Questions and Answers on the application of the Regulation (EU) No 1169/2011 – Information by the Commission

De Q&A's van de verordening (EU) No 1169/2011 zijn bijgesteld na een check door de juridische afdeling binnen de Commissie. Zo zijn alle Q&A's die niet vallen binnen de reikwijdte van de verordening (EU) No 1169/2011, uit de Q&A's gehaald. Ook zijn Q&A's die de regeling herhalen/citeren, geschrapt. De wijzigingen zijn in de werkgroep besproken. Met de nieuwe Q&A ('notice 2018/C 196/01'), die door de Commissie is gepubliceerd, vervallen de oude Q&A's.

Een lidstaat verzoekt de Commissie om 'verkoop op afstand' in een volgend overleg te bespreken. De Commissie komt met een document en zal dit in de werkgroep agenderen.

4. Discussion on Q&A on the application of the provisions of Article 26(3) of Regulation (EU) No 1169/2011 on the provision of food information to consumers

Voor de uitvoeringshandelingen voor de vrijwillige vermelding van herkomst (artikel 26(3) van de verordening (EU) No 1169/2011), gaat de Commissie een Q&A opstellen. Afronding van de Q&A staat gepland voor november 2019.

In de werkgroep is een start gemaakt met de discussie over de inhoud van de Q&A, waarbij de focus lag op vragen in relatie tot de scope. Bij elk punt hieronder zijn invalshoeken van verschillende lidstaten gedeeld en is op sommige punten door de Commissie al een richtinggevende uitspraak gedaan.

- 1) *Are brand names, company names, adress or logo including geographical indication to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

Een lidstaat brengt nog naar voren dat de Commissie aangeeft dat trademarks niet onder de 26(3) vallen, maar dat uit het merkenregister blijkt dat ongeveer 90% van alle namen onder trademarks vallen. Hoe ga je daarmee om? Vervolgens wordt door een meerdere lidstaten ingebracht dat er van een case by case benadering sprake moet zijn. Een lidstaat vindt dat oorsprong genoemd moet worden als het weglaten ervan leidt tot misleiding van de consument. Artikel 26(2) biedt ook al instrumenten in het geval van misleiding. Hierop ontstaat discussie over misleiding, waarop de Commissie besluit dat het aan iedere lidstaat zelf is om te bepalen of iets misleiding is. Immers, de interpretatie van de consument verschilt per lidstaat.

- 2) *Are legal names including geographical indication to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

Hier wordt bedoeld op wettelijke benamingen zoals gedefinieerd in artikel 2(2), dus het

gaat om geharmoniseerde namen in de EU of bij de wet (e.g. Northsea salmon). De Commissie geeft aan dat wettelijke benamingen niet onder 26(3) vallen.

3) *Are the terms such as 'made in...', 'produced in...', 'packed in...', 'produced/made by...' and 'product of...' followed by a geographical indication to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

Een aantal lidstaten brengt naar voren dat 'packed in...' niets zou zeggen over oorsprong. De term 'made in...' zegt volgens een lidstaat ook niets over oorsprong, maar wel over waar het product geproduceerd is. De Commissie geeft aan dat 'made in...' wel degelijk iets zegt over oorsprong, want het zegt iets over de laatste plek waar een bewerking heeft plaatsgevonden.

Een lidstaat vindt de plek waar een productiebedrijf staat van belang te noemen, niet alleen ivm oorsprong, maar ook ivm traceerbaarheid.

4) *Are acronyms, pictorials or any other statements, added voluntarily with only the purpose to help consumers to find their local language on multilingual artworks, to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

De relatief korte discussie wordt besloten: als acronyemen alleen gebruikt worden om de taal van de consument te vinden, dan is er geen sprake van oorsprongsindicatie.

5) *Are the terms such as 'kind', 'type', 'style' or 'recipe', 'inspired by' being part of the food name and including a geographical indication, to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

Er ontstaat wat discussie, met name vanuit een lidstaat die vindt dat hier wel sprake is van een oorsprongs aanduiding. Een andere lidstaat geeft aan dat verwarring kan ontstaan bij de consument; sommige consumenten zouden het als oorsprongs aanduiding kunnen lezen. Een groot aantal lidstaten, waaronder ook Nederland, en ook de Commissie geeft aan dat zij hier geen sprake vinden van een oorsprongsduiding. Wel is het van belang dat de termen correct gebruikte worden.

6) *Are EC identification and health marks on an animal food to be considered as giving the country of origin or place of provenance of a food?*

Hierover is geen verschil van mening. Dit valt niet onder 26(3).

7) *When should it be considered that a 'non-scriptural' form gives the country of origin or place of provenance of a food? Would a national symbol or colours of a flag be considered to be indicative of origin?*

Hier komt naar voren dat het bij symbolen lastiger is dan bij vlaggen om te bepalen of ze als oorsprongs aanduiding worden gezien of niet. Er moet ook rekening gehouden worden met het merkenrecht. Een lidstaat haalt artikel 26(2) aan waarin staat dat verpakkingen als geheel bekeken moeten worden. Enkele lidstaten pleiten voor een case by case benadering. De Commissie heeft in 2013 impact studies gedaan. De consument zag de vlaggen en kleuren als een van de eerste indicatoren voor oorsprongs aanduiding.

8) *What are examples of 'customary and generic names' as referred to in recital 8 of the Implementing Regulation?*

Hier gaat het om gebruikelijke benamingen en om generieke namen.

Een lidstaat vraagt of deze Q&A wat hoger in de lijst met Q&A's kan komen.

Voorbeelden worden genoemd: Geniovese pesto, Weense schnitzel, Brussels sprouts, Luikse wafels, Deventer koek, sauce Hollandaise, French fries.

De discussie over de Q&A's wordt voortgezet in de eerstvolgende werkgroep die waarschijnlijk in november plaatsvindt. Afronding van de Q&A staat gepland voor november 2019.

5. Exchange of information on ongoing research in the field of allergens

De Commissie heeft de lidstaten gevraagd naar schriftelijke input met betrekking tot allergenen: over welke levensmiddelen die nu niet in annex II zijn opgenomen, ontvangende lidstaten signalen dat allergische consumenten er problemen door ondervinden? Is er nieuw onderzoek mbt allergenen dat gedeeld kan worden met de Commissie en lidstaten?

Een lidstaat meldt dat zij in 2014 onderzoek heeft gedaan en een nationale werkgroep voor drempelwaarden wil instellen. In een andere lidstaat wordt onderzoek gedaan

naar analyse methoden; in die lidstaat is men van mening dat het nog te vroeg zou zijn voor het vaststellen van drempelwaarden op EU-niveau. De Commissie geeft aan dat zij zich eerst wil richten op de formulering van 'may contain', maar dat dit niet voor de korte termijn op de agenda staat, gezien andere dossiers die meer prioriteit krijgen.

Any Other Business

i. Commission's guidance on High Pressure Processing – Labelling requirements

De Commissie heeft een richtsnoer/guidance opgesteld bij de Verordening (EU) 852/2004 over hygiëne en stelt een aanpassing voor voor wat betreft het stuk over 'high pressure processing'. De Commissie is bovendien van mening dat het aan lidstaten zelf is om te bepalen of er sprake is van misleiding indien niet wordt vermeld op de verpakking dat producten een 'specific treatment' zoals de behandeling onder hoge druk hebben ondergaan.

ii. Question from Belgium on the designation of colouring foods in the list of ingredients

België vraagt zich af hoe zij moet omgaan met de etikettering van kleurende voedingsmiddelen. De Commissie geeft aan er binnen het additieven team een guidance is gemaakt over 'coloring foods'. Echter, labelling komt hierin niet aan de orde. Daarover zal de werkgroep FIC een uitspraak moeten doen. Dit punt is aan het eind van de vergadering behandeld; vanwege vertrek van Nederland vlak voor het eind van de vergadering, is de conclusie van dit agendapunt momenteel onbekend.

iii. Question from Luxembourg on allergens naturally present in plants and the information to consumers

Luxemburg vraagt zich af hoe andere lidstaten omgaan met het wel/niet vermelden van van nature aanwezige allergenen (sulfiet in dit geval). De Cie stelt dat ze van nature voorkomende allergenen niet heeft opgenomen in de algemene allergenen guidance, omdat het verder gaat dan de FIC. De Cie gaat nu uit van de lijn: als de operator weet dat van nature aanwezig allergenen aanwezig zijn in producten, dan mag hij/zij 'may contain' gebruiken. Echter, als allergenen aanwezig blijken te zijn na controle door de bevoegde autoriteit en de aanwezigheid overschrijdt de drempelwaarde, dan mag 'may contain' niet meer. Maar 'bevat...(allergeen)' mag alleen op het etiket als er sprake is van een ingrediënt dat allergeen is en niet bij een van nature voorkomend allergeen.

Er ontstaat discussie (gedetailleerde analyse zou nodig zijn, het zou niet meetbaar zijn, hoe groot is het probleem? Maak je onderscheid tussen verwerkte en onverwerkte producten?) en er volgt geen conclusie. Afsproken wordt dat dit bespreekpunt in een volgende werkgroep opnieuw aan de orde komt.

Den Haag, 29 oktober 2018